

LEDARE

Ledare: Kolumn/Hans Bergström: Mörka vinternätter även i Seattle

PUBLICERAD 2001-01-08

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

Tänker du flytta till Seattle

Men du vet väl att det regnar nio månader om året där

Tom Hanks får påminnelsen av en god vän i den romantiska filmklassikern "Sleepless in Seattle" (med Meg Ryan i den kvinnliga huvudrollen).

Sätter mig i restaurangen nere vid den gamla fiskehamnen där några nyckelscener spelades in. Känslan är påtaglig: Detta är Stockholm. Vattnen är friska och vida. Därute ligger ö på ö på ö. Mörkret lägger sig tidigt på vintern, men människorna har skapat sina egna miljöer av värme och ljus: innegårdar, kaféer (Starbucks första oansenliga ligger här nere i hamnen), lustfyllda fräscha matmarknader av samma slag som Hötorgshallen och Östermalmshallen. Restaurangerna är påtagligt bra. Operan tillhör toppskiktet i världen. Naturen finns nära. Stadens ljus och starka symboler både besvärjer och bejakar den omgivande skogen. Kaknästornets motsvarighet är "The Needle", byggt till världsutställningen 1962 och sedan dess främsta sinnebild för Seattle, ett jättetorn byggt som en säkerhetsnål.

Även människorna och värdena är mer nordiska än i många andra delar av USA. Vice vd:n på Microsoft, Bob Herbold, möter i tröja när jag och vetenskapsradions Jan-Olov Johansson träffar honom för att samtala om företagets framtidsplaner. Detsamma gör presidenten för Fred Hutchinson Cancer Research Center, Lee Hartwell. "Hutch", som det kallas, är ett av världens absolut ledande institut för cancerforskning och bildar i sig ett eget universitetscampus.

Ungefär 300 000 invånare i delstaten Washington - norr om Kalifornien, söder om Kanada - betecknar sig i folkräkningen som "svenska" till sin etniska bakgrund. Nästan lika många till som "norska". Seattles tredje företagsstolthet vid sidan om Microsoft och Starbucks, flygplanstillverkaren Boeing, har en historia fylld av legendariska svenska ingenjörer.

Uppe i den skandinavdominerade stadsdelen Ballard hittar vi The Nordic Heritage Museum, det enda museum i USA där skandinaver gått ihop om att framställa sin historia om Amerika-

invandringen. Det är i mycket berättelser om norska fiskare och svenska timmerhuggare (med samma usla redskap men dubbelt så tjocka trån som hemma) men också om entreprenörer sprungna ur en kombination av nödvändighet och driftighet.

Den nordiska invandringsvågen låg före den sydeuropeiska och var, relativt sett, oerhört mycket större än den kontinentala. Amerika har varit mycket mer folkligt levande i Sverige än Europa. Det bidrar än i dag till svenskarnas brist på känslorelation till det europeiska projektet.

I sjabbiga skjul nere vid vattnet på Washingtonuniversitetet träffar vi professor John R Delaney, forskningsledare på oceanografiska institutionen. Han är med rätta fylld av entusiasm. Han är på god väg att finna livets ursprung på jorden. Sommaren 1998 ledde Delaney en expedition av fartyg som tog upp rökstenar från havsbotten utanför Washingtons kust, på drygt två kilometers djup. Enligt den teori som vinner allt större anklång uppkom de första levande cellerna här, inte vid havsytan. Energin hämtades från jordens inre, inte från solens strålar. Forskarna finner nu okända och uråldriga mikroorganismer, som äter järn och förökar sig i 90 graders värme. Upptäckten ökar sannolikheten att finna liv på Mars. Märkliga enzymer man finner här kan användas för att ta hand om kemiskt avfall. Livets ursprung får skrivas om. Från utsikten på havets botten får man också ny kunskap om havet självt, dess strömmar, liv och klimatverkningsar.

Professor Delaney och hans medarbetare är nu i full färd med att placera ut 20 robotar med tv-kameror i de vulkaniska havsdjupen utanför Seattle. Direktsänt på Internet ska forskare runt jorden kunna följa utbrott av liv från jordens inre. "Neptun" kallas projektet. Fascinerande.

Varför startar du ditt institut här i det mörka, regniga Seattle

frågar jag Leroy Hood, legendarisk biolog, uppfinnare och entreprenör inom biotech. Han har just satt i gång ett institut för systembiologi i Seattle, grundat på uppfattningen att den stora uppgiften framöver är att kunna sortera och tolka den gigantiska nya strömmen av biologisk information.

Lee Hood funderar ett tag, medger att södra Kalifornien vore mer naturligt och ger sedan tre skäl för Seattle:

- 1) Här finns stora förmögenheter, framför allt kring Microsoft, som kan lockas in i nya projekt; 200 miljoner dollar tänker sig Leroy Hood samla ihop för sitt institut.
- 2) Seattle har bra forskning inom biologi och informationsteknik.

3

"Jag tycker om att vandra i skogen och paddla kanot på vattnen". Livskvaliteten är hög, hör vi också från chefer på Microsoft, vars världscentrum ligger liksom utkastat i skogen några mil nordöst om Seattle, upp mot Kanada. De längtar inte till Silicon Valleys bilköer och huspriser. De pratar inte om att det är så mörkt och regnigt och avsidet att man nog måste flytta huvudkontoret.

Svenska företags utflytningsfeber är mest en mental historia, uttrycker ett brott i förtroendet mellan den politiska sfären, näringslivet och många högutbildade. Med några åtgärder som återställer förtroendet kan Stockholm vara en väl så god miljö som någon annan för forskning och framtidsbyggande vid högteknologifronten. Seattle illustrerar det.

Hans Bergström är docent i statsvetenskap och fristående kolumnist i DN.

Han gästforskar för närvarande vid Stanford, Kalifornien.

TEXT

BERGSTRÖM-HANS

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt